
INFORMACJE

ADRIANA MERTA-RUDY
Uniwersytet Wrocławski

ZMIANY W ZAKRESIE STOSOWANYCH FORM DZIAŁALNOŚCI OŚWIATOWEJ I UPOWSZECHNIENIOWEJ W DOLNOŚLĄSKIM DORADZTWIE ROLNICZYM PRZED I PO AKCESJI POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Doradztwo rolnicze, od chwili rozpoczęcia swojej działalności, podlegało wielu zmianom. Dzięki nim spełniało ono społeczne oczekiwania oraz wspierało rolę politykę państwa. Okres przygotowań poprzedzających wstąpienie Polski do Unii Europejskiej charakteryzował się wzmożonymi działaniami Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu, także w zakresie właściwych form działalności oświatowych i upowszechnieniowych.

Do 2005 r. na terenie Dolnego Śląska funkcjonowały dwie jednostki zajmujące się doradztwem rolniczym: Dolnośląski Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego (DWODR) w Świdnicy oraz Regionalne Centrum Doradztwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich we Wrocławiu (RCDiROW). Po reorganizacji w 2005 r. na miejscu Regionalnego Centrum Doradztwa został utworzony Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (DODR), natomiast Ośrodek w Świdnicy stał się jego oddziałem. Oferta oświatowa i upowszechnieniowa skierowana została do rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich oraz takich grup zawodowych jak pracownicy samorządów i nauczyciele, a także do doradców rolniczych¹.

W 2003 r.² Regionalne Centrum Doradztwa we Wrocławiu przeprowadziło 1 790 różnych form oświatowych i upowszechnieniowych, w których wzięła udział imponująca liczba osób – 63 333. W 2005 r. liczby te były znacząco mniejsze; w 1 584 różnych formach oświatowych i upowszechnieniowych uczestniczyły

---

¹ W artykule zostały wzięte pod uwagę jedynie działania Regionalnego Centrum Doradztwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich we Wrocławiu.

² Wzięte pod uwagę zostały lata 2003 oraz 2005. Rok 2004 został pominięty ze względu na brak dokumentacji.

tylko 26 502 osoby. W roku 2003 najwięcej z tych form, bo aż 612, poruszało tematykę unijną. Dotyczyła ona szczególnie integracji w zakresie rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich (dostosowanie produkcji zwierzęcej i roślinnej do standardów unijnych, postanowienia traktatu akcesyjnego dla rolnictwa i obszarów wiejskich, podatki w rolnictwie po integracji). W wybranych formach oświatowych i upowszechnieniowych wzięło udział 11 016 zainteresowanych. W 2005 r. liczba ta była ponad trzy razy mniejsza: w 230 formach uczestniczyło 3 357 osób. W roku 2003 szczególny nacisk położony został na doskonalenie kadry doradczej (52 działania).

W 2005 r. wyjątkowym zainteresowaniem tak rolników, jak i doradców cieszyły się formy oświatowe i upowszechnieniowe dotyczące planu rozwoju obszarów wiejskich (260 form, w których wzięło udział 3 276 osób). Liczba zaproponowanych form dotyczących produkcji roślinnej i zwierzęcej była o wiele wyższa niż w roku 2003. Jednak w 2003 r. tematyką tą zainteresowało się 16 494 osoby, natomiast w roku 2005 – 5 450 osób). Podobna sytuacja miała miejsce w zakresie proponowanych form oświatowych i upowszechnieniowych o tematyce niezwykle ważnej, bo dotyczącej ekologii i ochrony środowiska. W 2003 r. kwestiami gospodarowania, zgodnie z zasadami ochrony środowiska, zainteresowane były 3782 osoby, które wzięły udział w 30 formach. Natomiast w 2005 r., w 73 formach oświatowych i upowszechnieniowych wzięło udział ponad połowę mniej osób, bo 1 269. Pomimo mniejszej liczby form zorganizowanych w 2003 r. na temat rozwoju agroturystyki (5) wzięło w nich udział więcej osób (2 828) niż w roku 2005 (36 form dla 779 zainteresowanych). Inaczej wygląda statystyka form oświatowych i upowszechnieniowych dotycząca grup producenckich. W 2003 odbyło się 3 formy, w których udział wzięło 43 osoby, natomiast w roku 2005 w 12 formach – 245 osób.

Większym zainteresowaniem niż w 2003 r. cieszyły się formy oświatowe i upowszechnieniowe zorganizowane w 2005 r. dotyczące mechanizacji rolnictwa (15 form oraz 476 uczestników) i małej przedsiębiorczości na wsi (32 formy dla 683 osób). W 2003 r. ten dział rolnictwa został nieco zaniedbany, ponieważ zorganizowano tylko 2 formy, w których wzięło udział 35 osób. W 2005 r. odbyły się także, pominięte w 2003 r. formy z tematyką dotyczącą estetyki wsi (39) oraz żywienia rodziny (29). Natomiast w 2005 r. w planach nie uwzględniono form oświatowych czy upowszechnieniowych o problematyce regulacji prawnych dotyczących wsi i rolnictwa.

W latach 2003 oraz 2005 kładziono również nacisk na uzupełnianie wiedzy rolników i doradców z zakresu marketingu rolniczego, rachunkowości rolnej, kredytów i ekonomii. W 2003 r. odbyło się 14 różnych form oświatowych i upowszechnieniowych dla 3493 osób. W 2005 r. przeprowadzono o 68 form więcej, ale wzięło w nich udział 1416 osób.

W 2003 r. nie odbyły się (lub na ten temat brakuje danych) kursy, pokazy i wystawy dotyczące sektorowego programu operacyjnego (restrukturyzacji i modernizacji sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich), niekonwencjonalnych źródeł energii, a także ogrodnictwa.

W 2003 r. oraz 2005 r. podobnym zainteresowaniem cieszyły się formy poruszające problemy młodzieży wiejskiej - odbyło się odpowiednio 8 i 12 różnych form, w których uczestniczyło 223 i 214 osób.

Tabela 1

**Tematyka, liczba różnych form oświatowych i upowszechnieniowych
oraz liczba ich uczestników w RCDRRiOW w 2003 r. i w DODR
we Wrocławiu w 2005 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba form		Liczba uczestników	
		2003	2005	2003	2005
1.	Produkcja roślinna	24	139	3 278	3 346
2.	Produkcja zwierzęca	27	118	1 392	2 104
3.	Produkcja roślinna i zwierzęca	*	*	11824	*
4.	Pszczelarstwo	47	*	1 781	*
5.	Rachunkowość rolna	12	34	291	643
6.	Ekonomika, kredyty	1	31	3 130	435
7.	Marketing rolniczy	1	17	72	338
8.	Regulacje prawne	11	*	489	*
9.	Sektorowy Program Operacyjny – restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwoju obszarów wiejskich	*	241	*	5 678
10.	Plan rozwoju obszarów wiejskich	*	260	*	3 276
11.	Unia Europejska, programy unijne	612	230	1 1016	3 357
12.	Grupy producenckie	3	12	43	245
13.	Niekonwencjonalne źródła energii	*	5	*	137
14.	Mechanizacja rolnictwa, bhp	1	15	53	476
15.	Rozwój młodzieży	8	12	223	214
16.	Ogrodnictwo	*	31	*	608
17.	Ekologia i ochrona środowiska	30	73	3 782	1 269
18.	Estetyka wsi i zagrody	*	39	*	852
19.	Żywnienie rodziny	*	29	*	356
20.	Mała przedsiębiorczość na wsi	2	32	35	683
21.	Rozwój agroturystyki	5	36	2 828	779
22.	Doskonalenie kadry	52	*	1089	*
23.	Inne	954	230	2 2007	1 706
	Razem:	1 790	1 584	63 333	26 502

* – brak danych

Źródło: Sprawozdania z działalności Regionalnego Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich we Wrocławiu za 2003 r., Wrocław 2004; Sprawozdania z działalności Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu za 2005 r., Wrocław 2006.

W latach 2003 oraz 2005 w ofercie Regionalnego Centrum, a później Dolnośląskiego Ośrodka we Wrocławiu, znalazły się różne formy oświatowe i upowszechnieniowe (tabela 2). W 2003 r. najbardziej popularne były seminaria i krótkie formy szkoleniowe. W 503 seminariach uczestniczyło 12 079 rolników, doradców oraz innych zainteresowanych przedstawianą tematyką. Natomiast w 730 krótkich formach szkoleniowych wzięło udział 14 043 osoby. W 2005 r. odbyło się 301 pokazów czyli o 280 więcej niż w 2003 r. W 2003 r. pokazy odbywały się głównie z zakresu produkcji roślinnej, zwierzęcej oraz pszczelarstwa. W 2005 r. pokazy obejmowały przede wszystkim tematykę związaną z agroturystyką (7 pokazów), tradycjami ludowymi (51), wytwarzaniem rękodzieła (84), z żywieniem rodziny (96) oraz ogólnie pojętym rolnictwem (63 pokazy). W roku 2003 odbyły się również: jarmark (Wrocławski Jarmark Ekologiczny), kiermasz (związany z rozpoczęciem roku pszczelarskiego), targi (Targi turystyki i sportu „Rekreacja” oraz „Dni oszczędzania energii”), dwie konferencje („Gospodarstwa mleczne w rozszerzonej UE - perspektywy dla Wschodu i Zachodu”, „Regionalne Forum Oświaty Rolniczej”), prezentacje oraz warsztaty i wykłady. W 18 spotkaniach (konferencjach, prezentacjach warsztatach i wykładach) wzięło udział 580 osób. Niestety brak danych w sprawozdaniach z 2005 r. dotyczących tematyki zrealizowanych spotkań.

Innymi formami stosowanymi przez Ośrodek w 2003 r. oraz 2005 r. były konkursy i kursy.

W 2003 r. odbyło się 7 konkursów (m.in.: „Najlepsze wydawnictwo ODR i RCDRRiOW w 2002 r.”, „Polskie dania dla Europy. Młody mistrz wypieków” oraz „Wzorowa pasieka”). W 2005 r. zorganizowano dużo więcej konkursów, bo aż 33. Dotyczyły one przede wszystkim dziedzictwa kulturowego, racjonalnego żywienia rodziny oraz rękodzieła.

Jak wynika z rocznych sprawozdań z działalności, Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu zorganizował w 2005 r. o 206 mniej różnych form niż Regionalne Centrum Doradztwa w roku 2003. Różnica ta jest w dużym stopniu wynikiem zmiany profilu i kierunków działań oraz reorganizacji Dolnośląskiego Ośrodka. W 2005 r. główny nacisk kładziono na indywidualne porady i konsultacje w ramach pomocy w składaniu wniosków Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Porad i konsultacji udzielono 89148 osobom. W 2003 r. ilość porad indywidualnych nie została uwzględniona w sprawozdaniach Regionalnego Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich we Wrocławiu. Liczba zorganizowanych w 2005 r. form oświatowych i upowszechnieniowych nie wydaje się być znacząco mniejsza, jednak z danych wynika, że udział w nich wzięło ponad połowę mniej osób, co przy liczbach 63 333 i 26 502 stanowi ogromny kontrast. W przeważającej liczbie przeprowadzenie tych form wynikało z zapotrzebowania o jakim informowali rolnicy czy doradcy. Formy te zlecane były również przez Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich oraz organizacje takie jak 4H zraszającą młodzież na całym świecie.

Tabela 2

Stosowane formy oświatowe i upowszechnieniowe w 2003 i 2005 r.

L.p.	Wyszczególnienie	2003	2005	2003	2005
1.	Jarmarki	1	*		*
2.	Pokazy	21	301	709	5 480
3.	Prezentacje	4	*	162	*
4.	Kiermasz	1	*	*	*
5.	Konferencje	2	*	39	*
6.	Konkursy	7	33	*	1 021
7.	Kursy	1	5	53	90
8.	Seminaria	503	*	12 079	*
9.	Szkolenia	730	*	14 043	*
10.	Targi	2	*	*	*
11.	Warsztaty	6	*	119	*
12.	Wykłady	6	*	260	*
13.	Wystawy	1	36	*	2759
14.	Inne	173	1 209	35 215	17152
	Razem:	1 285	375	22 064	9350

* – brak danych

Źródło: Sprawozdania z działalności RCDRRiOW we Wrocławiu za 2003 r., Wrocław 2004; Sprawozdania z działalności DODR we Wrocławiu za 2005 r., Wrocław 2006.

Pomimo różnic statystycznych w roku 2003 jak i w 2005 proces doskonalenia i szkolenia rolników oraz doradców utrzymywał się na wysokim poziomie. Duża liczba zajęć w ramach doskonalenia zawodowego dotycząca akcesji Polski do Unii Europejskiej pozwoliła doradcom podnieść swoje kwalifikacje by lepiej służyć mieszkańcom wsi i rolnikom. Natomiast przeszkoleni przez nich rolnicy, zyskali nie tylko szansę na otrzymanie pomocy finansowej, ale również nauczyli się wypełniać skomplikowane wnioski unijne, sporządzać dokumentację, plany rozwoju gospodarstwa czy plany nowych przedsięwzięć. Dzięki wysiłkom doradców Dolnośląskiego Ośrodka wzrosło zainteresowanie rolników nowymi technologiami produkcji, alternatywnymi źródłami dochodów oraz ochroną środowiska i estetyką wsi. Realizacja wymagań jakie przed doradcami i rolnikami postawiła Unia Europejska, niewątpliwie w znaczny sposób przyczyni się do rozwoju gospodarczego regionu oraz poprawy warunków życia na obszarach wiejskich.

ŹRÓDŁA:

1. Sprawozdania z działalności Regionalnego Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich we Wrocławiu za 2003 r., Wrocław 2004.
2. Sprawozdania z działalności Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu za 2005 r., Wrocław 2006.
3. Statut Dolnośląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego we Wrocławiu. Wrocław 2005.